

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSTĽ STRANÁCH

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — 2 " — " Na štvrt roka — 1 " 20 " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník, kraj. vyslanec. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 4 stúpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	---

Tým, ktorých sa týka!

V tom drahom krajinskom divadle v Budapešti, ktoré snemovnou voláme, nachodia sa všeliaké stránky politické, a hoc každú jednu možno posúdiť, že nekoná povinnosť svoju tak ako by sa patrilo, predsa toto nepadne do očí liberálom, ale jedine do ľudovej strany sa zadrapija, ako keby ona bola naničhodnou; ako keby ona zdieerala národ, márnila krajinský majetok, robila násilenstvá a krivdy, a množila farchy.

Od jedného času prišlo do módy osočovať stranu kresťanskú z toho ohľadu, aby skrze to odvrátili zretel občanov od figlov liberálnych, a aby odcudzili kresťanov od ľudovej strany. A nájomníci tí nerobia to z presvedčenia, lebo však strana naša nezaslúži pomlúvčstvo, ale za mzdu, na rozkaz predných havkáčov, a robia to aj z nenávisťi; a práve preto dúfame, ba sme presvedčení o tom, že voličia a priatelia naši nič nedajú na nepriateľské nápady liberálov; nedajú sa pomýliť v presvedčení svojom a neodvrátia sa od zástavy, za ktorej víťazstvo tak sa zaujali a toľko obetovali.

No, tú radosť len nespravija liberantom! Ba naopak, zostanú verní strane kresťanskej, a budú ju všemožne napomáhať.

Strana ľudová vyše desať rokov bojuje na poli političnom s takým programom, ktorý poistiť má budúcnosť kresťanstva, a má vydobudnúť kresťanskú vládu na zručaninách liberalizmu. Tíh pár smelých zástupcov, ktorí odhodlali sa k tomu, že na sneme zastupovať budú záujmy kresťanov a šľahať prechmaty liberálov, do veľku poriadne a údatne sa držalo. A práve to mrzí

nepriateľov ľudovej strany. To je príčina nápadom. Oni to by chceli, aby aj naša strana tak sa pokonala s vládou, ako to robia Koššuthovci. No páni, toto nenie statočnosť, ale falošnosť, zrada a pluháčstvo! Na to sú súci všeliakí liberanti, ale poriadny ľudák nikdy. Ten aj v politike zadrží statočnosť.

Kto dobre pozná účinkovanie strany našej, myslí si, že pri junáckom boji našich ablegátov, istotne blíži sa čas, keď kresťanstvo vyšvihne sa nad liberalizmus a prevezme panovanie nad krajinou. Nádej bratov našich, žiaľ je predčasná. Veď duch kresťanský a strana naša má toľko nepriateľov, že s týmito zápasíť a ich prevládať prevyšuje silu tých pár ablegátov ľudových. Ale pritom všetkom oni neklesajú. Vedú ťažký zápas za vlasť, za kresťanstvo v prvom rade ale za záujmy katoikov.

Liberáli kričia, že sme strana jedneho vierovyznania, s čím robíme rozbroje medzi konfesiarmi. Aj to je nenávisť a hlúposť liberálna. Veď v snemovni majú zástupcov — a to akých — židáci, protestanti a frajmaureri, len práve katolíci nemajú mať? Áno, musia mať, lebo ináč ztratia všetko čo majú, budú zapovrhnutí a utlačení. Už aj toto je dostatočná príčina, aby každý dobrý katolík zaujal sa za ľudovú stranu a vydržal pri nej do konca. To, že katolíci prebúdzažu sa — hoc dosť ťažko — že ľudová strana pevnie, a že jej prívrženci preukazujú slávnú hrdinskosť, bolí liberantov, a preto pomlúvaju ablegátov našich. My na to len to povieme, že byť liberálnym ablegátom je dobrý kšeft, donáša on hodné úroky do kešene; ľudákom byť je obeta. Ľudák trpí opravdivé muky od všeliakej najatej čvargy, a

prinútený je chodiť krízovú cestu. Hlúpi liberanti to chcú aby sme aj my tisli jejich káre, a aby v snemovni nesedeli inakší ablegáti len liberálni. A kto sa postaví oproti tomuto sprostému a prepiatemu namáhaniu, tomu nadajú, toho prenasledujú a pomlúvajú, či v novinách, či v spoločnosti, či v úradoch. Veď stoličné úrady nie sú iné, ako politické hniezda. Tam snáď viac kortešujú ako pracujú. To sa veru nepatrí! A robí sa to za veľký plat, za peniaze, ktoré chudobný ľud platí. Haňba! A toto nazývajú vlastenectvom.

Nenie krajiny na širom svete, kde by boly podobné divé pomery; kde by ubližovali občanom pre politické presvedčenie. Jedine Uhorsko je tá nešťastlivá krajina. A potom čudujeme sa, keď vzdelené cudzozemsko tak hovorí o nás, ako o afrických divochoch.

Že nápady liberálov nebudú mať tie výsledky, na ktoré oni rátaajú, to je isté. Veď ľud náš dobre pozná liberalizmus a náhončikov jeho. Ale to nenie dosť! Veď nestydatosť a bezočivosť dotieravcov k tomu má nás povzbudzovať, aby sme čím smelšie a udatnejšie bojovali za zásady strany našej, ako dosiaľ.

My kresťania máme jednu veľkú chybu, menovite, nenie sme vytrvanliví. S malou prácou chceme dosiahnuť veľké výsledky, a keď sa nám to nepodarí, ztratíme vôľu a upadneme do ľahostajnosti. To myslíme, že dosť sme učinili s tým, keď sme na ľudáka votizovali. To chceme, aby ohromnú prácu boja nášho tých pár ablegátov viedlo bez našej pomoci. Keď to ale neide, kleáme a opanuje nás bojzlivosť. To nenie dobre! Človek keď chce voľačo dosiahnuť, nech sa namáha dotiaľ, dokiaľ nepríde k cieľu. Keď práca jeho prevyšuje silu jedného človeka, nech hľadá statočných pomocníkov, a potom to už pôjde. To isté platí aj v politike. Jeden alebo desať ľudí nič neprevedie, ale keď je ich veľa a majú pri sebe tábor udatných bojovníkov, vtedy isté je víťazstvo. Preto opätujeme ustavične: Ľudáci, nespíte! Neklesajte! Organizujte sa! Vydržte! Vydržiavajte shromaždenia! Zakladajte spolky! Kupujte u kresťanov! Čítajte a rozširujte «Kresťana»! Postavte sa oproti liberálom! Pomáhajte nám! — lebo len takto zmocnie strana naša, a len takto dosiahneme cieľ náš, od ktorého čakáme novonarodenie kresťanstva.

Tá kresťanská strana, ktorá bráni nás na

sneme, a ktorú udržať je svätou povinnosťou našou, len tak bude jestvovať, ak so spojenými silami vydržíme pri nej. Ablegáti, vodcovia, voličia, kňazia, svetskí, starí, mladí, ženy a deti do vedna spolu ako verní súdruhovia a junácki bojovníci jednej vznešenej myšlienky: kresťanského Uhorska.

Áno, duch kresťanský musí opanovať všetky srdcia a kresťanská politika musí oduševniť celý národ, až chceme budúcnosť a rozkvet vlasti našej. Prvá povinnosť je dať ľudu čisté a pevné presvedčenie, že kresťanstvo ho spasí a že liberalizmus je jeho najväčší nepriateľ. Bez tohoto strana naša len živoríť bude a nebude mať istú budúcnosť. Hradby jej ľahko porúcha víchor liberalizmu. Ale jaknáhle ľud nadobudne silného presvedčenia a seba povedomia, ak tak bude smýšľať: *Som kresťan, povinnosťou mojou je držať s kresťanskou stranou!* tak istotne porazíme liberálov, tak istotne dôjdeme k cieľu a na zručaninách liberalizmu postavíme trún kresťanstva.

K tomuto boju vyzývam všetkých dobrých kresťanov!

O. H.

POLITICKÉ CHÝRY.

Naše shromaždenia.

Minulú nedeľu na dvoch miestach mali sme ľudové shromaždenie, a síce v Nagykovácsi a v Zákányi. Obe tieto shromaždenia vydarili sa skvele. V Nagykovácsi predsedal *Edmund Abaffy*, vyslanec ľudový, ktorého početní kňazia a svetskí páni sprevádzali. Prvým rečníkom bol tu dr. *Julo Baránszky*, pravotár, ktorý rozpovedal poslucháčstvu, aký zástoj hrala strana ľudová pod Kolo-manom Széllom a pod Khuenom a ako zamýšľa bojovať nasledovne i proti Tiszovi.

Franc Bonitz rozoberal všetky hriechy liberálov, ktorí len počas volieb všimajú si sedliaka, inokedy ale sú sluhami všelijakých úžerníkov. Vyzýva a oduševňuje prítomných, aby pri budúcej volbe nedali sa sklátiť zo svojho presvedčenia. Ešte *Abaffy* prehovoril k ľudu, potom velp. *M. Angeli*, farár, pohostil na fare prítomných rečníkov a hostov.

V Zákányi, ačkoľvek bolo chladno a pršalo, predsa sišlo sa na shromaždenie z celého okolia veľké množstvo voličov.

Po svätej omši šli páni rečníci a všetko obecnosť

na námestie, kde bolo postavené utešené lešenie pre rečníkov. Banda zahrála hymnu a znamenitý rečník dr. Mikuláš Zboray krásnymi slovami zaháľil shromaždenie.

Po ňom dr. Nyáry, pravotár, vykladal ľudu, aké sú nesmyselné, drahé a zkazonosné tie cirkevno-politické zákony. Hovoril obsirnejšie o programme ľudovej strany a tu docielil veľikého úspechu. Neprestávali mu prítomní prisviádzať a na slávu volať.

Ľud bol už oduševnený všetek, keď začal rečníť Karol Huszár, redaktor, výborný to tečník ľudový. Zaoberal sa s politikou Tiszovou. Mnohí ľudia až plakali od žiaľu, keď počuli o násilenvách a nespravodlivosti liberálov.

Po záverečných slovách Zboray-a prítomní boli hosťami pána farára Františka Szépa.

Novšie ľudové shromaždenia.

Ľudová strana je medzi politickými stranami jediná, ktorá udržuje stále styky so svojimi voličmi. Tak aj budúcu nedeľu budeme vydržiavať ľudové shromaždenie na povolanie ľudových voličov vo dvoch nižoznačených volebných okresoch. K týmto vydržiavať sa majúcim shromaždeniam obdržali sme nasledujúce :

Pozvanie.

Oduševnení ľudoví voličia okresu hodšágského

v Silbereku (Báč.-Brestovác)

dňa 25. sept. (v nedeľu) r. 1904. predpoludním o 10. hod.

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

budú vydržiavať s nasledujúcim denným poriadkom :

Zahajujúca reč predsedova. Reční: *Fraňko Udvary*, kraj. vyslanec.

O hlavnejších bodoch programu ľudovej strany. Reční: dr. *Emanuel Balla*, pravotár.

O potrebe ľudovej strany. Reční: *Štefan Auer*, redaktor.

Záverečná reč predsedova.

Dané v Silbereku dňa 10. septembra 1904.

Riaditelia.

Aj ľudoví voličia okresu lövöiského budú mať v ten istý deň shromaždenie, ako o tom svedčí toto :

Pozvanie.

Oduševnení ľudoví voličia okresu lövöiského

v Peresňom

dňa 25. septembra (v nedeľu) roku 1904. popoludní o 3-tej hodine

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

budú vydržiavať s nasledujúcim denným poriadkom :

Zahajujúca reč predsedova. Reční: dr. *Alexander Gieswein*, opát-kanonik.

O hlavnejších bodoch programu ľudovej strany. Reční: *Mikuláš Ladányi*.

Ľudová strana a cirkevná politika. Reční: *Béla Tillman*, redaktor.

Záverečná reč predsedova.

Dané v Peresňove dňa 16. sept. 1904.

Riaditeľstvo.

Štátne hospodárstvo v druhej štvrti bežiaceho roku.

Ministerstvo financií teraz podalo výkaz o krajinských príjmoch a výdavkoch v druhej štvrti tohto roku. Dľa výkazu od 1. apríla do 30. júna príjmy boli o 32,491.781 korún a výdavky o 5,515.601 korún väčšie, než v tom istom období predošlého roku, a tak súvaha tejto štvrti je o 26,976.180 korún prajnejšia než lanská. Príjem zo štátnych daní bol o 19 millionov prajnejší než lanského roku; dane od potravných článkov a nápojov doniesly o 2,835.390 korún, právne poplatky o 5,390.440 korún a štátne železnice o 4,616.037 korún doniesly viac dôchodku, než v druhej štvrti minulého roku.

Obchodná smluva so Švajciarskom.

Pofahom na tú telegrafickú správu z Bernu, dľa ktorej švajciarska vláda vypovedala obchodnú smluvu našej monarchii, švajciarska telegrafická agentúra dozvedá sa o tom, že rada švajciarskej unie takéto uzavretie ešte vôbec nevyniesla. Na každý pád uvážili otázku vypovedania tejto smluvy, ale vynesenie uzavretia možno čakať najviac v zasadnutí švajciarskej rady. — O krátky čas teda vysvitne, jaké stanovisko zaujmú Švajciari v záležitosti obchodnej smluvy s našou monarchiou.

Z vojenských kruhov.

Admirál barón Spaun, kommandant rakúsko-uhorskej maríny, ide do penzie a jeho miesto zaujme jeho dosavadný námestník viceadmirál gróf Montecuccoli.

Vojenské ministerstvo je vraj už hotové s organizáciou nekatolíckeho duchovenstva v Uhorsku. Dľa toho budú vojenské kňazské úrady ev. a. v. v Pešťbudíne, Košiciach a Sibíne; kalvínske tiež v tých troch mestách; rumunské vo Veľkom Várade, Temešváre a Sibíne; srbské v Pešťbudíne a Karloviciach.

Rusko-japonská vojna.

Nateraz na mandžurskom bojišti neudalo sa nič vážnejšieho. Ruské voje postupujú ku Mukdenu a Tielingu bez všetkej prekážky, lebo Japonci boli natoľko oslabnutí, že nemohli Rusov ďalej prenasledovať, lež museli si odpočínať pri Liaojangu, odkiaľ boli ruské vojská vytiahli. Novšie zprávy hovoria o tom, že vraj japonské stráže už chodia po brehoch rieky Hun, ktoré sú obsadené Rusmi a tak že tu možno očakávať, že pri tejto rieke bude prvá vážnejšie srážka. Rusi stavajú svoje obranné šiance ako pri Mukdene tak aj Tielingu a tu vyčkajú nápad Japoncov, kde však Rusi koncentrujú svoju hlavnú silu a kde chcú privítať Japoncov, či pri Mukdene alebo Tielingu, o tom nateraz ešte nevedno.

Japonský vojvodca Oyama podal teraz zprávu svojej vláde o tom, že čo vraj ukoristil, ale že koľko tisíc mužov

ho tá korisť stála, o tom nepodáva tak podrobnú zprávu. Dľa jeho zprávy generál Oku v Liaojanku zajal 15 Rusov. Ďalej oznamuje, že Japonci v Liaojangu ukoristili vraj 30 vozov, 2298 pušiek, 127 vozov s municiou, 5892 granátov, 60.930 nábojov, potom ešte vraj mnoho dreva, múky, ryže a šatstva. Tu je však otázka tá, či to skutočne zodpovedá pravde, lebo Rusi keď vytiahli z Liaojangu sobrali so sebou a aj prv ešte odvážali všetko čo mohli, a čo ešte tam ponechali, nuž to zväčšej čiastky zničili. Ďalej hovorí, že japonskí generáli Kuroki a Nodzu nezajali nikoho. Kuroki ukoristil 40 koní, 800 pušiek, 300 granátov, 600.000 nábojov a jeden telegrafický prístroj. Generál Nodzu ukoristil 4090 pušiek, 1164 granátov, 30.888 nábojov, tri telegrafické prístroje a mnoho ztravy. — Nuž ale tak to býva, že keď utratili tisíce mužov, nuž aspoň takto chcú okrášliť svoje smutné víťazstvo.

Že prečo sa Rusom pri Liaojangu nepodarilo to, čo chceli dosiahnuť, o tom jeden vojenský spisovateľ takto vysvetľuje:

Cieľom veliteľa mandžurskej armády bolo prinútiť japonského generála Kurokiho nápadom oddielu generála Orlova, aby sa Kuroki obrátil proti Orlovu, a potom aby so sbormi ruských generálov Stackelberga, Slučerského a Bilderlinga uderil do tyla a do boku Japoncom, odrezávajúc ich od rieky Taitsiho. Hlavnú posíciu pod Liaojangom bolo riešeno úporne udržovať čiastkou síl.

Týmto cieľom na obranu Liaojanga ussanovení boli: na ľavom brehu oddiel generála Zarubajeva, na pravom generála Janžula. Ostatné časti armády pod osobným náčelníctvom generála Kuropatkina, mali túto úlohu: sbor generála Bilderlinga obrániť sykvantunskú posíciu, sbor generála Slučevského vystúpil ráno o 5. hodine a išť na Suchutun (od Liaojangu 13 verst); sbor generála Stackelberga na svite išť cez dedinu Lotataj na vrch dediny Suchutun; rezerva generála Ivanova ale očakávať rozkaz.

Generál Orlov mal išť proti Chvankufenu, podľa toho, ako budú postupovať vojská gen. Stackelberga; generálovi Samsonovu bola sverená ochrana a pomoc ľavému boku generála Orlova.

Udržovať spojenie medzi čatami, čo mohlo by zabezpečiť súčasný nával všetkej armády na protivníka vtedy, keď už mal byť viditeľný energičný nápad so strany generála Orlova, — bolo veľmi ťažko pre pole, pokryté galianom. K tejto okolnosti prišlo ešte to, že nová, len čo došla divízia nebola obznámená s vlastnosťami miestnosti. Tak stalo sa, že keď protivník stretol jeho nával prevažnými silami, generál Orlov bol prinútený odstúpiť. Odchod ruského generála Orlova veľmi obľahčil úlohu japonského generála Kurokiho, ktorý, oboriac sa na oddiel generála Stackelberga väčšou časťou svojich síl, prinútil i tohoto k cúvnutiu a tým samým nielen vysvobodil svoje ľavé krídlo, hodne doráňané pri Sykvantune, lež i priviedol generála Kuropatkina k presvedčeniu, že niet možnosti vykonať manéver, predpísaný ním na tento deň.

Hneď za tým začalo sa odstupovanie.

Jedna londýnska zpráva hovorí, že Japonci minulú

dni opäť začali bombardovať Port-Artur. Ruský veliteľ Kuropatkin ešte predtým vyzval obrancu pevnosti Stössela, aby sa snažil pevnosť za každú cenu udržať do januára, kedy na bojišti nastane rozhodujúci obrat. Stössel dal na vedomie japonskému veliteľovi, že keď ešte raz vyslú k nemu niektorého dôstojníka s tým, aby sa poddal, tak patričného dá jednoducho obesiť. — Jedna zpráva z Čifu hovorí, že dňa 18. t. m. dvaja Rusi a to knieža Radziwil a poručík Kristofo došli ta z Port-Arturu. Dľa chýry títo rozprávali, že ztraty Japoncov pri poslednom útoku byly obrovské. Okolie Port-Arturu je nekonečný cintorín, kde tisíce mrtvol smradlavým robí pevetrie. Knieža Radziwill vyhlásil, že Japonci Port-Artur nikdy nedobijú.

Spolkové zprávy.

Budapešťanský Kat. Del. Kruh mal minulú nedeľu posviacanie pohrabnej zástavy. Slávnosť túto opíšeme budúce a uverejníme menoslov tých, ktorí si vymenili pamätne klince, tiež aj milodary týchto vykážeme. — 25-ho t. m. mal mať vinobrannú zábavu. Táto zábava pre zlé počasie **vystane**. Ale zadrží sa v Kruhu o 5. hod. mimoriadne valné shromaždenie s týmto poriadkom: 1. Prednáška bp. dr. Jána Wagnera o poisťovaní sa na smrtný pád. 2. Rokovanie o zmene §-u 2-ho stanov o účelu Kruhu.

Púť. Slovenskí katolícki veriaci jozefovskej farnosti v Pešťbudíne usporiadajú púť na «Mária Stein» dňa 2-ho októbra (v nedeľu). Pútnikov povedie velebný pán Edvard Sándorfi, redaktor, ktorý bude mať na mieste milostnom svätú omšu i kázeň. Z chrámu jozefovského pútníci pôjdu o pol 7ej ráno. — Vyzývajú sa teda slovenskí veriaci o valnú účasť. — V páde nepriaznivého počasia odloží sa pobožnosť na budúcu nedeľu.

Kat. Robotnícky Kruh v Prešporoku vyvolil si nového horlivého podpredsedu v osobe vp. kaplána *Rudolfa Jehličku*. Kruhu tomuto k tak šťastlivej voľbe zo srdca blahoželáme.

Vyzvanie k velebným pánom oltárnym bratom Nižepodpísaný obstaral osobitný odtisk modlitby «Verím Boha mojeho živého...» doslovne dľa najnovšieho vydania svätovojtešského «Čítania a Evanj.» s označenými prestávkami, s veľkými písmenami a fraktúrou, aby sa aj tam, kde vyznanie toto viery, nádeje a lásky ešte kňaz po kázni unavený odriekať musí, zaviesť mohol ten nasledovania hodný zvyk, aby to všetok ľud pomaly, rozjímave odriekal. Pripojil som ešte *fonetickým pravopisom* a veľkou latinkou tlačene antifony: Asperges me..., Vidi aquam..., Tantum ergo..., Genitori... tiež aj antifony Panny Marie po popoludňajších službách Božích predpísané. Cieľu primerane a úhľadne vystavené toto tlačívko zasluhuje čo najširšieho rozšírenia po našich slovenských farnostach. Strán má 8, formát taký, že sa aj do menších modlitebných knižiek vmestí. 100 kusov za 4 koruny, franko zasiela na požiadanie dolupodpísaný, alebo tlačiareň Karla Salvu v Ružomberku. Karol A. *Medvecký*, správca fary. Brehy, p. p. Ujbánya (tekovská stol.)

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našké knihy a časopisy!!

Príčiny socializmu.

Myslím, dosť obširne zaoberali sme sa so socializmom. Zkúmali sme všetky hlavné zásady jeho, a dosvedčili sme očividome, že to, čo slubuje a čo hlása škodlivé je jak pre robotníkov, tak aj pre celý svet; lebo jaknáhle jedna banda s toho ohľadu povstane, aby vyvrátila svet z prirodzenej kolaje jeho; ktorá banda aj človeka chce prinútiť k tomu, aby ináč cítil, robil a smýšľal, ako on mieni a ako patrí sa: tak banda táto nezaslúži podpory, ba naopak, povinnosťou každého poriadneho človeka je, oslobodiť svet od tohoto nešťastia.

My práve s tohoto ohľadu písaly sme články o socializme. Dokonale poučili sme ľud slovenský, čo je socializmus, a aká falošnosť vede židovských vodcov pri tom, aby robotníkov svábili. Kto pozorne čítal články naše, musí uznať sám od seba, že to, čo socializmus slubuje, je taká hlúposť, také voľačo nepochopiteľné, čomu rozumný človek neuverí, a čo nikto na svete neprevede, a keby aj previedol, skrze to robotníci nič by nevyhrali, ba stali by sa otrokmi raubierskych, násilných a svedolných vodcov, ktorí veru komisnejšie zachodili by s nimi, ako teraz jeden druhý notár alebo slúžny. Toto netreba zabudnúť. Socializmus je horší, ako liberalizmus, hoc sú dvojčence. Ani jedno ani druhé nenie pre Slovákov.

Články naše aj s toho ohľadu sme písali, aby sme zachránili ľud náš od tej zlkazy, do ktorej Maďari, Rumuni a Srbi dobrovolne vrhli sa, bez

toho, že by zmenil sa bol stav jejich. Ba sú divší a nespokojnejší ako predtým boli. Nás pri tom láska viedla oproti ľudu nášmu. Viac ráz sme preukázali, že sme priatelia jeho, že milujeme ho úprimne a ľutujeme ho, že je biedny a opustený. Veď vernejších synov nad nich nemá vlasť naša. Pokojne žije od stá rokov na vrchnatom území. Chleba a lásky veru málo ušlo sa mu, tým viac biedy, neľudskosti a tiarch, tak že človek čuduje sa: čo drží život v ľudu tomto, a čo lásku k domovine? Či by teda nebola škoda večitá, keby aj dobrý ľud tento oddal sa socializmu? Keby zanechal Boha a vieru; necenil by prácu, nešanoval by výrobok svoj, bažil by po cudzom, a keby udusil v sebe lásku ku vlasti a vernosť oproti kráľovi? Preto ľud náš musí vedieť, čo je socializmus, kto sú vodcovia jeho, a preto musí vedieť brániť sa oproti zlkaze tejto. Aj dúfame, že pochopil úmysel náš a že nasledovať bude dobré rady naše.

Červení socialisti v tom nachádzajú príčinu nespokojnosti — ktorá panuje medzi robotníkmi — že v spoločnosti ľudskej nenie rovnosti, t. j. že sú v nej bohatí a chudobní; robotníci a podujimatelia, páni a sluhovia. Oproti majetnej triede preplnení sú najväčšou nenávisťou. Vyhlásili ju za nepriateľa robotníkov, a hovoria: «Dotedy nebude dobre robotníkom, dokiaľ nevykorenia pánov a kňazov, a dokiaľ svet nebude zariadený dľa zásad socializmu, kým nenastane čas, že nebude žiadnej viery, žiadnej vrchnosti, osobného majetku; kým nebude všetko spoločné a kým nebudú žiť na svete sami elvtárši».

My ale dosvedčili sme, čo by bolo na svete, keby červený socializmus panoval; preto nebudeme sa opätovne zaoberať s tými sprostosťami. Len to poznamenáme, že chudobní a bohatí boly od počiatku a budú až do konca. Jeden bez druhého nemôže žiť. Boh tak to usporiadal. A veľmi múdre. Nariadenie jeho nevyvrátia červení cucilisti.

Že ľudia nespokojní sú, to každý vie a cíti. Hlavnú príčinu nespokojnosti *v sebe* musíme hľadať. Nie sme takí, akí by sme mali byť. Robotníci tak podobne, ako aj majetní. Sú bohatí ľudia, a nie sú spokojní, a preto aj medzi pánni nachodíme socialistov; lebo aby volakto blaženým bol, k tomu nielen peniaze treba. Veď páni nasi — zastupujúc rozličné úrady — ustavične pýtajú väčšie platy, a čím viac dostanú, tým sú nespo-

kojnejší, lebo viac strovia a viac žiadajú, ako čo by im patrilo. A táto nespokojnosť prešla aj na robotníkov. Robotníkom tiež by sa lepšie viedlo, keby zanechali chyby svoje, Že, ktoré sú ony, ľahko uhádnete, len držte súd nad sebou.

Červení socialisti tvrdia, že u nich je liek. My ale dosvedčili sme, že ako by vyzeral svet, keby bol zariadený po socialistický. Nenie tej vlády, ktorá udržala by ho. A čo by robili s tými, ktorí nechceli by byť cucilistmi? O tom čušia vodcovia. Kto by nás prinútil k tomu? Ja by sa bránil, a srazil bych toho, kto by ma nútil k tomu. A tak by robili všetci protivníci. A potom ani delba nešla by tak ľahko. Každý majiteľ bránil by si svoje, či pán či sedliak. Ako by aj nie! Kolké roky trápil sa roľník, alebo remeselník, a tu ho máš! Pride naňho nóta raubierov, a v mene socializmu odoberú mu dom, zeme peniaze, nástroje, atď. Čo by ste povedali na to, vy šanoblivi a usilovní kresťania, ktorí nepremárnite výrobok a majetok svoj, ale pracujete a odkládate neunavne? Či by ste nezamárnili toho zbojníka, ktorý odobral by chcel imanie, ktoré vaše je jak pred Bohom, tak aj pred svetom? Veru iste! A to celkom správne! Kmín nezaslúži inšie! Dali by ste zeme a lúky pekné raubierom kadejakým, ktoré by potom premárnili, a porozdávali medzi darebákov a povalačov, ktorým smrdí robota, ale chcú žiť z ukradeného? No, budete socialistmi? Zanecháte Boha? Zapredáte dušné spasenie? Pripojíte sa k lúpežníckej bande, ktorá nič a nikoho nectí, ale horí tou najväčšou nenávisťou oproti nábožnému kresťanovi a usilovnému robotníkovi?

Pravda nie?

To aj čakáme od vás statočných občanov a verných synov vlasti! A tak iste majú robiť všetci Slováci, či sú majetní, či chudobní; lebo keď majetní ztratí svoje, to týka sa aj robotníka, lebo však z neho žije.

(Pokračovanie nasleduje.)

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Ako zbohatneme, alebo, pomôž si človeče, aj Pán Boh ti pomôže?

Obec Balošna, o ktorej chcem rozprávať, leží blízko Hronu. Dobrotivý Boh obdaril ju so všetkým, s čím napomôcť možno dobrobyt jednej obce. Má úrodný chotár, veľké hory, lúky, pasienky, vinohrady a mimo toho asi 200 jutár joehov obecných pozemkov. Tu teda niet pri-raziak. A pritom všetkom obyvatelia Balošnej veľmi chudobní boli, tak že vyprávali o nich široko-ďaleko. Nikto nemohol pochopiť, ako to môže byť? Príčinou tejto chudoby nie chotár, ale obyvatelia sami boli. Ach, áno, lebo baložňania planí a naničhodní ľudia boli. Keby opisal chcel chyby jejich, vystala by z nich hrubá kniha. Predsa spomenem daktoré k poučeniu, lebo v ohľade tomto nie sú samotní. Žiaľ, na zbyť máme k nim podobných darebákov. Nie sú šanoblivi, ale márnotrati. Nič nedajú na poriadok. Nevedia si podeliť prácu. Najprv neporiadok padne nám v oči. Pred domami ani dlažby, ani brány; na zadku ani záhrady ani plot. Všade smeti, drevo rozhádzané, jamy, roztrášený hnoj, bahno, slama a smradlavá burina. Po uliciach zabrzýžgané, strapaté a polonahé detská robia krik, vadia sa a bijú. Domky ošarpané. O tom svedčia, že tu veru veľmi málo vápna minú. Tri krémy židovské ale to hlásajú, že naničhodný ľud dychtíve slope tú besnotu židovskú.

Ako som povedal, majú úrodný chotár, ktorý aj pri nerozumnom a povrchnom obrábaní dával by dosť dobrú úrodu. Ale tu jaknáhle posvážali, nastrájajú hody, odávajú veselia a obnovujú starodávne pravoty. Nemajú pokoja dotedy, kým všetko nepremrhajú. Koncom zimy nemali ani zbožia, ani krme. Z požičaného žili až do žatvy. Džoba rástla. Židovskí krémári a šparkase bohatly, ľud ale nestačil zplácať dlh.

Utešenú dubovú horu vyfali, tak, že mimo okrpatečných kríkov, nenajdeš v nej poriadneho stromu. Prinútení sú od panstva kupovať drevo za drahé peniaze. To len pobočne pripomenem, že sú medzi nimi chýreční poľní kmíni, ktorých neraz citlivo trestali pre krádež.

A té krásne pasienky ako vyzerajú! Vychodené, pošliapané, samé jamy a jarky, lebo za mokra vyhánali liehvu na ne. Od páčivosti hrudnaté zostaly a zarástla ich rozličná smradlavá burina, ktorá udusila trávu. Statok len hladoval na paši, střípli mu zuby od tvrdej buriny, sklónil hlavu, ako čo by rozmýšľal: či má jesť, alebo nie? Pri takomto chovaní statok schudnúť. Bol ako trieska. Na kíby klobúk mohol mu zavesiť. Že takto zpo-tvorený statok kolko a aké mlieko dal, a že gazdiny kolko utřížily za tvaroh a maslo, môžeme si mysleť. Cítili to aj

deti. Nedostali najpotrebnejšieho a najzáživnejšieho pokrmu, neboly také bystré, zdravé a červené, aké na dedine bývajú.

Vinohrady byly na šumnom briesku, lež kto ich z blízka obzrel, zbadal, že majitelia nerozumejú sa k opatere. Nevedeli ani vinohrad opatrovať, ani víno dorábať. Keď aj dal Boh úrodu, sudy len s kyslinou (plesnivou) byly plné. Groša neutžili zaň, lebo kým trvalo, starí, mladí, či pod čapicou, či pod čepcom zhusta navštevovali čap a drúlali ako dúhy. Sudy od marca prázdne stály, ani ich len nevybarili poriadne. Keď sa víno minulo, dali sa do páleného a tým spôsobom lúchali ho, ako aj víno plesnivé. Ujšlo sa aj defom z neho, že vraj aby rástly a zpevnely. Tak je! Od otravy židovskej! Oslí sprostí!

Ale načo bych písal ďalej? Jakí boli pri gazdovstve, takí boli aj pri všetkých veciach, či pri delení, či pri ženení, či pri domácnosti, či pri výchove detí. Ale predsa nikde nevyznačili sa tak, ako pri voľbách. Tam ukázali akí oplani a aké necitlivé hovädá sú. Kto dá viac! bolo ich heslom. Aj tri razy odišli od jednej stránky a šli ku druhej, aby aj tam mohli slopať do vôle. Potom ako svine ich odvážali.

No ale prišiel na psa mráz. Ani Balošňania nezostali na večné veky v hovädskom postavení. Prišiel čas obratu. Práve to chcem vám vyrozprávať.

Stalo sa, že voliť mali stoličných výborníkov. Voľba vydržovala sa v sídelnom meste okresu. Dľa obyčaje šli aj Balošňania, a to skoro celá obec, nie tak k vôli votizácii, ale v tej nádeji, že sa do vôle nažerú a naslopú. Akí oni boli, takí bol aj jejich kandidát. Z úradu vyhodnený panák, ktorý vedel poriadne klamať a sľubovať hory-doly. No ale aj prepadli. To ich nepomýlilo. Šli do krčmy a čakali sľubený oldomáš. Krčma bola plná. Oldomášu nedostali, ale posmeškov až cez hlavu. Súsední občania vyčítali im všetky chyby jejich. Akí darebáci, korheli, lakomci a bezočivci sú. Pritom ale aj dali im dobré rady. Lenže Balošňania neboli tí, ktorých možno bolo kárať a poučiť. Nezostali dlžní. Zprvoti vadili sa, grobianili a hrešili, neskôr však daktorí flaše a poháre trepali o hlavy, ba aj lavice dvíhali. Lež ani tí neboli leniví, pochyťali valašky a čakany a vyprali milých Balošňanov na dvor. Veru ani jeden nepochválil sa, kolko dostal. Daktorí krvácali. Nič to zato. Aj viac zdrží tvrdá koža Balošňanov. Na dvore vyhrážali sa a nadávali, ale že nikto neobzrel sa na nich, sobrali sa a potom paprali domov.

Priučné toto nezostalo bez dobrých následkov. Triezvejší rozmýšľal počali. Uznali, že veru oni sú najpodlejší a najposlednejší na celom okolí. A Prečo? Pre nedbanlivosť, pre lenivosť a mrzký život. Ako by sa to všetko zmenilo, keby takí boli, akí sú tí, čo im tak namastili kosti valaškami! Prvé ovocie tohoto uznania bolo to prosvedčenie, že nemôže trvať na veky hanblivé polozenie jejich, ale robiť musejú voľačo. Jednúc radili sa, ako by mali začiat novú divot?

Jeden starý a pritom zkušný sedliak uhádol, ako von z bahna.

— Viete, to je s nami tak — hovoril jednu nedeľu pred kostolom shromaždeným dedinčanom — ako keď liek treba dať chorému. Ale pravda, keď volajú doktora ku nemu, ten nepredpíše prv, než by vedel čo je nemocnému. Počne ho prezerať, makať, vypytuje sa, čo ho bolí. Až keď sa zvie, kde je hniezdo choroby, napíše recept. Voľky-nevoľky uznajme aj my, že sme chorí, a to nebezpečne chorí. Nám treba za hodnú lyžicu medecíny. No, či nemám pravdu?

— Tak je — kývali hlavami, lebo haňbili sa slova prehovoríť.

— Ale aby sme trafili na dobrý liek — pokračoval starec — musíme vyzkúmať príčinu choroby našej. Najväčšia chyba je, že nevieme gazdovať, nevieme šanovať. Veď Boh láskavý obdaril nás so všetkým, lenže nevážime si darov jeho. Premrňame ich ľahkomyseľne, ako ten syn márnotravný a tak po tučných fašiangoch máme chudý pôst, a po pečienke dobré sú nám zemiaky. Ale mnoho ráz ani tých niet. Darmo mrmlete! Pravda, nepáči sa vám, keď pravdu hovorím. Či nenie tak? My, chlapi, so zbožím platíme židovi za pálené, ktoré sám robí. No a ženy naše ako gazdujú? Za čo kupujú ztušky, šatky a iné handry, ktoré na seba vešajú? Pravda, tiež za zbožie. Teda kolkonásobne preplatíme otravu židovskú a handry všelijaké?!

Pritomní sklopili oči k zemi. Ani jeden neozval sa, každý z nich cítil a uznal, že starý Šuška čistú pravdu hovorí.

— No, keď som sa dal do kázania, dovoľte, abych pokračoval. Musíme sa naučiť šanovať, sporiť, to bude najlepšia medecína na chorobu našu. Najhoršie je, že nemáme peňazí, ba ani nebudeme ich mať tak ľahko. Keď aj vyrobíme kedy-tedy pár korún, nezdržia sa u nás. Zmiznú ako káfor. Istotne do židovho alebo fiškálovno vačku. Chválabohu, máme zbožie a víno. Na tom mali by sme počať, to by nás privedlo k peniazom. Snáď ste počuli voľačo o sporovnej sýpke?

— Ja som počul o tom, ale nepamätám sa, čo to môže byť — ozval sa Mišo Cediľko.

— Poviem vám. Páni zakladajú sporiteľne, lebo majú k tomu peniaze; my ale založme šporovnú sýpku. ak nám Pán Boh dá hojnú úrodu. Keď mohli to urobiť Rokošania a Stražania, prečo by sme to neurobili aj my?

— Nielen môžeme, ale aj spravíme, ozval sa jeden lepší gazda.

— Veru áno. A to ešte tento rok! dosvedčali iní.

— Tak nemusíme sa mnoho dohadovať — pokračoval starý Bednárík — ale ešte dnes popoludní nech svolá rychtár shromaždenie, a tam potom poradíme sa ako treba.

Tak sa aj stalo. Rychtár svolal občanov na poradu, a aby sa ustáľiť mohli a počuli múdre reči, poprosili pána farára, aby ich doučil a dal im dobrej rady. Tento ctihodný muž neraz ich káral pre zlé obyčaje a nerozumné hospodárenie. Napomínal ich, aby mierni a šanobliví boli, ale slová jeho bez výsledku zostali, lebo to už tak býva, že naničhodným ľuďom nič nenie tak protivné,

ako múdre slová a napomenutie vážneho človeka. Mrzelo pána farára, že má tak krutých a daromných farníkov, ale vidiac, že nepovsímnú si napomenutí, nestaral sa už viac o nich.

Môžeme si myslieť, akú radosť mal pán farár, keď ho občania požiadali, aby im prispel k pomoci. V tomto radostnom obrate videl svitanie lepšej budúcnosti. S najväčšou ochotnosťou prisľúbil, že príjde na skromaždenie. Toto po litániach vydržovali v škole.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Zlatá omša satmárskeho biskupa. Satmársky biskup Július Meszlényi ocestoval 15. t. m. za hučania zvonov do Mária Pócsu, kde 17-ho v sobotu obetoval Všemohúcemu svoju zlatú omšu. V jeho sprievode boli prepoš-kanonik Anton Perup, opát Štefan Szabó, správca biskupských majetkov, pápežský komorník Robert Hámos, notár sv. stolice, domáci lekár biskupa dr Diónys Erdélyi a viac svetských pánov, Kapitula dala zhotoviť z príležitosti kňazských sekundícií svojho milovaného arcipastiera veľmi skvostný kalich zo zlata, ktorý je ozdobený drahokamami. Kalich odovzdali jubilantovi v deň jubiläuma, ktorého drahocenný dar veľmi prekvapil. Biskup rozposlal 8000 korún tým cieľom, aby ich rozдали medzi chudobných satmárskej diecézy bez ohľadu na vierovyzvanie, zvlášť tým rodičom, ktorí majú viac detí.

Bývalí spolužiaci biskupa. Zo Szombathelyu sdeľujú: Szombathelyský biskup Vilhelm István pozval ku sebe na hostinu svojich bývalých spolužiakov, ktorí skončili s ním pred tridsiatimi rokmi bohoslovie na viedeňskom Pazmáneume. Zpomedi spolužiakov biskupa dostavili sa ostrihomský kanonik a krajinský vyslanec, dr Ján Csernoch, František Koperniczky, dekan z Nagy-Ölyvedu (st. ostrihomská), baňsko-bystrický dekan Jozef Pitrov, Alojs Humpfer, dekan kaločskej arcidiecéze, František Erdélyi, dekan päťkostolský a Jozef Dallos, kanonik premontrejského kanonického rádu. Biskup prijal svojich spolužiakov veľmi vďačne a dal na ich počtu skvelú hostinu. Shromaždení kňazia pozdravili telegrafične správu Pázmáneuma.

Landšturmisti hláste sa! Vojenská sekcia hlavného a sídlného mesta vyzýva všetkých vojensky vyvíčených a v Budapešti bývajúcich landšturmistov (népfelkelő), ktorí slúžili v spoločnej armáde, pri námorníctve alebo v honvédstve, ďalej tých vojensky nevyvíčených landšturmistov, ktorí dostali ružový «Widmungs-Schein» (ajánlati lap), aby sa poňúc od 1. do 31. októbra hlásili na ústrednom mestskom dome (központi városház, pred-

tým Karolova kasáreň II. poschodie, 38. dvere), kde dostanú svoje landšturmistské legitimačné knižky. Kto sa na kontrolnom shromaždení nehlási, spácha priestupok, ktorý sa tresce peňažnou pokutou od 10—200 korún.

Ušla vojenská vzducholod. O ceste vojenského balónu, ktorý uletel po tieto dni z Hajmáškéru, sdeľujú z obci Páty (st. peštianska) nasledovnú zprávu: 14. septembra popoludní o tri štvrté na jednu hod. hnal silný juhozápadný vietor vojenskú vzducholod nad našou dedinou. Povraz vzducholode podobajúcej sa cigare visel dolu. Nad rímsko-katolíckou školou vo výške 120—150 metrov letela vzducholod takou rýchlosťou, že jej koš ostal hodne pozadku. Viac ľudí utekalo za balónom, aby ho stiahli dolu, lebo si každý myslel, že volakto v ňom sedí. Von z dediny bola vzducholod tak nízko, že jej povraz vliekol sa po zemi. V tom zavial silný vietor, ktorý vzducholod hnal v smere k Budakeszu. — Z obci Nógrád-Kövesd píše: Hajmáškérska vzducholod šla ponad našu obec vo stredu popoludní o 2. hodine. Povrazy vzducholode dotkýnaly sa končiarov stromov. Obyvateľstvo sa veľmi naľakalo, a neodvážilo sa chytiť povrazy a ztiahnuť vzducholod na zem. O chvíľu ale vzducholod povzniesla sa do oblakov a v smere na severo-východnom zmizla pred očami ľudí, na ňu sa dívajúcich.

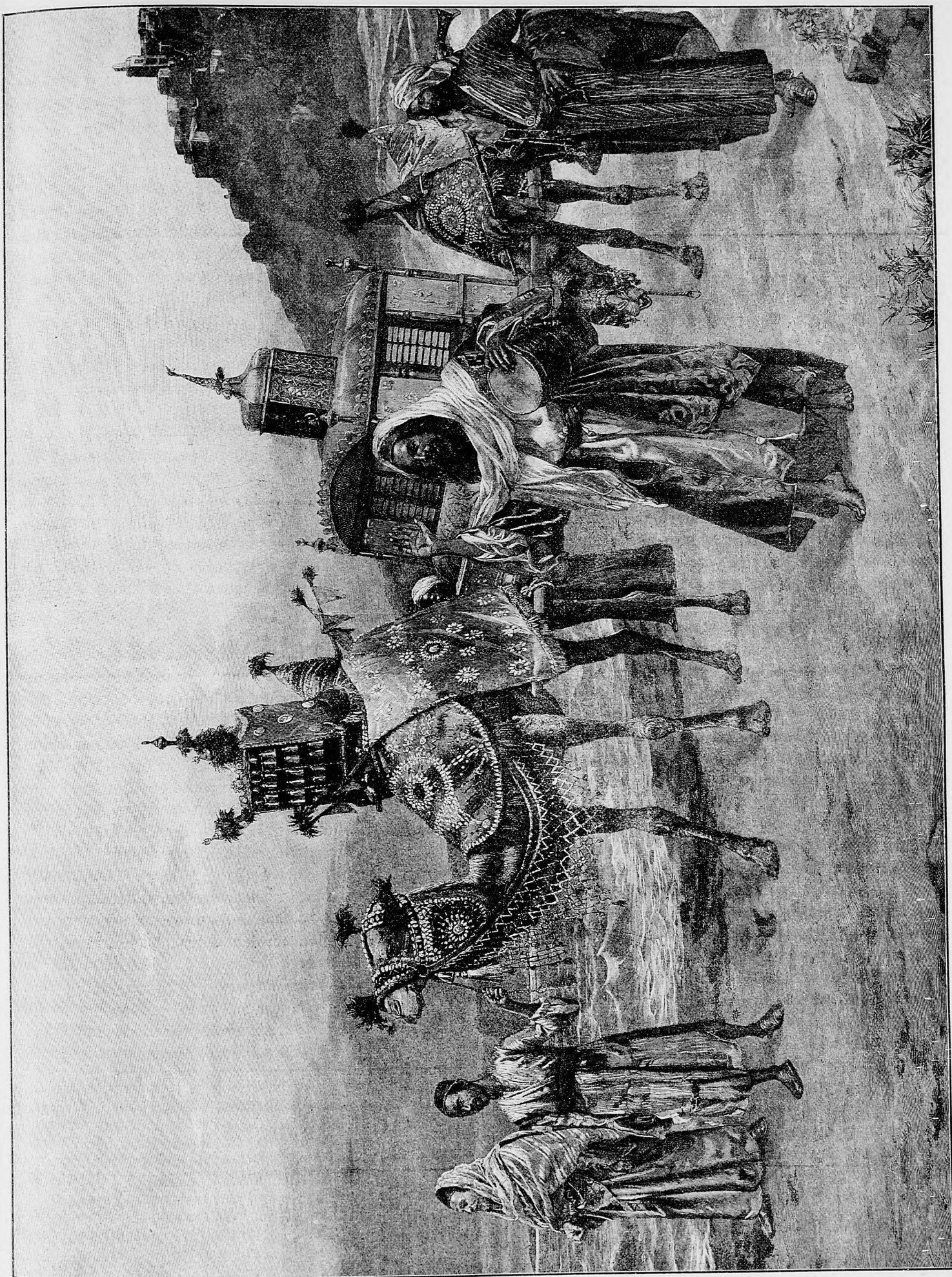
Lapili vlamača. Po tieto dni vylámali v Šoprone na hlavnom námestí zlatnícky obchod Franca Sveráka a ukradli z neho šperkov v cene 40.000 korún. Vlmači vnikli do obchodu z pivnice. Na druhý deň po krádeži chcel si najat v Budapešti u jedného podomového kupca na námestí Kolomana Tiszu pod č. 23. jedon mladý človek mesačnú izbu. Pekne rúče si vyjednal izbu a keď prišiel rad na platenie, vyňal so svojej tašky jedny zlaté hodinky.

— Dívajte sa, — riekol handárovi, — minuly sa mi peniaze. Tu máte hodinky, zaneste ich do záložne a stiahnite si z peňazí prenájomné.

Zrak podomového kupca padol náhodou na otvorenú tašku mladíka a s podivením videl, že je v nej mnoho šperkov. Vee mu bola podozrivá a preto šiel na ulicu a zavolať policajta. Policajt oslovil mladíka, aby sa legitimoval. Tento sa zmiatol a hovoril všeličo, ale keď ho zaviedol policajt na hlavný kapitanát, mladý človek priznal sa, že prišiel zo Šopronu, kde vylámal zlatnícky obchod. Volá sa Ján Jerabek a je plechársky tovarýš. Šperky našli všetky uňho a posadili ho do chládku.

Zabil verklikára. 21ročný šuhaj Viktor Vleducz, zabil a vyraboval v pótharastskom chotári verklikára Štefana Nagya. Tieto dni stál pred súdom a vypovedal súd výrok na ohavného zločinca. Dľa tohto výroku odsúdili ho na 12 rokov do trestnice, do ohľadu vzali jeho mladý vek a že nebol dotiaľto trestaný.

Vzbura vo väzení. Ruská telegrafická agentúra z Nikolajevska sdeľuje: Keď chcela nikolajevská vrchnosť prekaziť násilnosť spáchané proti jednomu väzňovi, vypukla v tunajšom arešte medzi väzňami vzbura, ktorú potlačili zbrannou silou. Jednoho väzňa zabil a troch ranil. Ranený bol aj jeden dozorca nad väzňami.

Arabský svadobný pochod. (Mladucha sedí vo voze. Mladý zať ale ide vopred ľavy.)

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Chýry zo Spiša. Nový spišský biskup Alexander Párvy dňa 11. sept. nastúpil svoj nový biskupský úrad. Z ohľadu na terajší biedny čas sa to nestalo tak slávne, ako to obyčajne býva. Z tejto príležitosti osvietený pán biskup desať tisíc korún obetoval pre chudobných celého svojho biskupstva. — Do kláštora minoritov v Lovoči je za kvardiana poslaný Euaustin Zuffa, bývalý gymnaziálny direktor v Nagybánje. — V Kézmarku sa na uprázdnenú stanicu učiteľkyňu v katolíckej škole 59 učiteľiek hlásilo. — Z levočských škôl: do tamojšieho katolíckeho gymnáziuma chodí teraz 235 žiakov, do reálky 144 žiakov, do vyššej dievčenskej školy 147 dievčat a mníšky učia spolu 147 dievčat. — Z novo-veských škôl: evanjelicke gymnázium má teraz 398 žiakov, preparandia má 112 žiakov, drevo-priemyslová škola má 43 žiakov, polgárka pre chlapcov má 138 žiakov a polgárka pre dievčata má 146 žiačiek. — Z haligovského kostola, keď bol pri obnovení otvorený, ukradol jedon neznámy cudzý offeru pre Svätého Otca. To je preda len strašná do neba volajúca zlosť, ktorú Boh nemôže nechať bez prísnej pokuty. — V Spišskej Sobote sa robotník Ján Rendeh obesil. Oslobodil sa síce zemského trápenia, ale vrchnul sa s tým do nevyslovitelne väčšieho, do večného trápenia pekelného.

Veľkomestskí švindleri. Vo veľkých mestách nenie sú zriedkaví takí ľudia, ktorí žijú zo šudierstva. Do takejto kompánie dostal sa aj liverpolský kupec Edgar Johnson, ktorý si prišiel obzrieť Budapešť. Jako sa prechádzal v Budíne a kochal sa v krásnej panoráme hlavného mesta, prišiel ku nemu jedon neznámy a ponukol sa mu, že ho povodí po Budapešti a poukazuje mu významnosti mesta. Angličan vďačne prijal nabídnutie neznámeho, ktorý sa potom predstavil, že sa volá Július Nickler a že je majiteľom domu v Budapešti. Udajný Nickler zaviedol Angličana do jedného hostinca na pohár vína. Tu zazrel Nickler dvoch svojich známych, ktorých predstavil Angličanovi, že jedon je vraj lekár a druhý kupec. Keď si trochu postrngali, sadli si karty hrať a

obohrali Angličana, že mu nezostalo vo vrecku ani haliera, ba dobrým vtákom zostal ešte 3000 korún dlžný. Policia vystopovala šudierov, títo sú Ignác Weichherz, Siegfried Turteltaub a Július Aschner. Ale policajti ich už lapiť nemohli, lebo dobrí vtáci s peniazmi Angličana zmizli z hlavného mesta. Títo istí šudieri ohrali nedávno aj dvoch švédskych cestovateľov.

Prvá murínka pravotárom. Z Londýna oznamujú, že murínka, menom White složila pravotársku zkúšku, na americkej universite v Louisville. Toto je prvá murínka, ktorá dostala pravotársky diplom.

Cigáni vrahovia. Z Dévy oznamujú: Juraj Vojnomy, mládenec z obce Bukova povadil sa s cigánom Jánom Muttyánom. Keď sa dali do bitky, prišiel jedon cigán Muttyánovi na pomoc. Nešťastný človek zostal naskutku mŕtvý. Cigánov zandári chytili.

Ponižená prosba.

Velice smutný deň mali obyvatelia Starej-Vsi dňa 5. júla. Asi o 12-tej hodine v poludní vybuchnul u jedného žida oheň a za krátky čas asi za poldruhej hodiny 49 domov s bočnými budoviskami padlo ohňu v obeť, asíce tá čiastka ku Mafašovcam. Oheň sa velice rýchle širil. Na nešťastie prešiel oheň aj na druhú stranu cesty, následkom čoho nebolo možno k domom doísť a tak nič nebolo možno ochrániť pred ohňom. Premnohým nič nezostalo, iba tá zem, na ktorej dom stál a to, čo na sebe mali. Veľká bieda panuje teraz tam. Mnohí nemajú čo do úst položiť, nemajú s čím svoje plačúce, chleba pýtajúce deti utíšiť, nemajú sa s čím odievať, nemajú kde svoje utrúpené, prestrašené kosti k odpočinku položiť. Mnohí sú celkom na almužnú milosrdných ľudí odkázaní. Kto nemá kamenné srdce, nech sa smiluje nad tými ubohými svojimi spolubratmi a spolusestrami v Kristu. Nech nečaká kým zaklopú uňho, ale nech im prispeje čím skorej k pomoci. Kto má viac nech viac udeľuje, kto menej, menej, ale každý podľa možnosti svojej. Však čo tým ubohým nešťastlivým dáme, to je v očiach božích tak, ako keď by sme to samému Pánu Bohu dali. On aj toho najostatnejšieho haliera, ktorého s úprimnej kresťanskej lásky k bližnému dáme, nenechá bez hojnej odplaty. Milodary pre tých nešťastlivých sa majú poslať na Katolícky farský úrad v Starej-Vsi (Szepes-Ófalu) Spiš.

Ešte ráz vám všetkým milí bratia a sestry v Kristu privolávam, smilujte sa nad ubohými vyhorelecami staroveškými!

Jeden úprimný priateľ nešťastlivých.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker. Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vypláti, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeď, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vypláti. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

HOSPODÁRSTVO.

Pšeno (proso.)

Pšeno od starodávna sejú v teplých krajinách a teplého podnebia okoliach z toho ohľadu, lebo slúži ono za pokrm a za obchodný článok. Na celej zemi v Arábii dorábajú najviac pšena, a tu ľudia najlepšie rozumejú sa tomu. Nuž ale neni to nič podivného, lebo však Arábia je veľmi teplý kraj, a tak jej počasie výborne zodpovie plodeniu prosa.

U nás ani na Dolnej zemi nedorábajú pšeno v takej miere ako by sa ono urodilo, ale viac len ako dôhradnú rastlinu. Obyčajne len vtedy sejú ho na väčšie tably, keď sa nepodarila repyca alebo kukurica; mnoho rázi zase sejú ho pred klasovým obilím z toho ohľadu, aby zchystalo pôdu k dobrej úrode.

Trojaké semä zvykli siať, a síce: obyčajné, talianské (ináč líškynho-chvostu) a krvavé. Lať dvoch prvých rozvetvie sa, kdežto lať krvavého pšena je hustá, plná a podobá sa k mušecu.

Po tomto povedzme pár slov o sejbe. Aj tu platí to príslovie: kolko domov, toľko obyčajov. A veru povedzme pravdu, väčšina hospodárov skôr nasleduje zlé obyčaje ako dobré, a preto nevedia preukázať taký výsledok, aký mohli by najmä vtedy, keď obrábajú dobrú zem a je priaznivé počasie. Naši hospodári nechcú sa učiť od zkušenejších a učenejších ľudí, ale najradšej zostávajú pri starom — a to zlom. Teraz, keď musia zápasit sa so všeliakými nehodami, keď tak veľké starosti trápia hospodárov: veru mali by sa chytiť rozumu a povšimnúť si dobrej rady, veď ona nestojí peniaze, ale dá ju človek z lásky, len aby ona slúžila k dobrému.

Aj pšeno sejú rozlične, ja ale tento pád radím hospodárom. (Ja naučil som sa ho od jedného učbára hospodárskej akademie.) Jestli pšeno po zemiakoch alebo burgyne chceme siať, vtedy zem v jaseni pooreme v strednej hĺbkosti, na jar plitko oreme, alebo ak by to nebolo zapotreby, tak len grubberovanie dáme zemi. Jak do friškého lomu (rozumiem trávenisko) budeme siať, tak zem — v jaseni — plitko pooreme a pobránime, neskôr strednej hĺbkosti oreme a na jar znovu len povrehne. Po zboží zem žiada plitké oranie — strnisko podorávať — neskôr hlbšie, na jar ale grubberovanie.

Pšeno v tom čase treba siať, keď už nemusíme sa báť neskorných mrazov, teda koncom mája až do prostred júna. Tá mienka, že s friškým hnojom povezenej zemi lepšie je obrátené oproti mrazom a iným nehodám, pri pšene nič neplatí, lebo v tučnej zemi vesele rastie buryna na škodu pšena. Dá ono úrodu aj menej pohnojenej zemi, lebo nenie háklivá rastlina, ale to netreba tak rozumieť, že urodí sa hoc akej mrtvici.

Pšeno seje sa s rukou alebo s mašinou. V prvom páde potrebné je na katastrálny joch 25—30 litrov, v

druhom páde 12—18 litrov. Neslobodno ani husto, ani hlboko siať, a to z tej príčiny, lebo keď husto sejeme, bude drobnej late, keď ale hlboko, tak neskoro síde. Kyprá a piesočnatá pôda skôr zdrží hlboké siatie ako hlinačka. Najradšej sejú červené a žlté proso; na neúrodných krajoch zase strakaté.

Často stane sa, že pôda — keď pšeno síšlo — stvrдне a bude ako kôra. Takúto treba brániť. Len nezkúsený — ale pomenujme ho vlastným menom — len hlúpy hospodár bojí sa toho, že brány škodu narobia v pšene. Kto pozná proso, tak vie, že má dlhé korene, a tak zuby brány nemôžu škodiť mu.

Pšeno, najmä ak ho v rade sialy, zvykli okopať, aby nezarástlo burynou; na väčších tabulách zeme, kde rukou siali, môžu burynu s bránami vykýžožiť. Na siať potrebuje čisté a dobre dospelé semä. Oproti snetu pacujme ho.

Pšeno, keď ráz dá sa do zrostu, nepožaduje obzvláštnu opateru, ale tým väčšími musíme dozerať naň, keď doziera. Kto odaluje s kosením, nebude bez škody, ale ani ponáhlat sa netreba. Netreba zabudnúť, že lať pšena nekvitne v jednom čase. Vrchnia čiastka late už odkvitla, keď spodok len počína kvitnúť. Jak náhle semä dostane čo len do poli prirodzenú svoju barvu, smeľe môžeme sa dať do kosenia, semä až potom dozre dokonale. Pšeno neslobodno nechať v hrstách, lebo keď uschne, pri hrabaní mnoho vyprší z neho, ba aj vtáctvo narobí v ňom škody. Najlepšie je zaraz poviazat ho do malých snopkov, tak chytré dozre, čo je tiež záležité, lebo mokré ľahko zpotuchnie. Ešte aj to spomenem, že slama prosa je výborná krm. V.

Raňajky pre deti. Istý chýrny lekár to opätne vyslovil a potvrdil to aj druhí chýrni hygienici, «že defom nižšie 14 rokov netreba dávať bobkovej kávy». Táto totiž, ako známo, má v sebe pre účinkovanie srdca, pre nervy a žalúdok veľmi škodlivý jed, ktorý sa menuje Coffein, a z ktorého ešte raz tak veľká dávka, ako ju obsahuje šialka čiernej kávy pôsobiť môže smrteľne. Vzdor tomu však mnohé matky vždy ešte ťažko sa odhodlávajú, aby bobkovú kávu aspoň pre deti odstránili od rodinného stola. Čo najideálnejší nápoj môže sa považovať mlieko, zkusenosť však o tom poučuje nás, že ho patriční nie vždy radi pijú a cez ďalší čas mnohí ani sniesť nemôžu. Kathreiner Kneipp sladová káva považovať sa môže teda čo tá najzodpovednejšia náhrada, ktorú pre vlúdnú a káve podobnú chuť jej deti veľmi radi pijú a ktorá i v najútlejšom veku veľmi je osožná, ľahko sa dá stráviť, nasytuje a krv tvorí. Malo by to preto úlohou byť každej matky, aby dietky svoje od najútlejšieho veku na Kathreiner Kneipp sladovú kávu privykala a len túto im piť dávala, pri čom však pri kúpe zvlášte na to treba pozor dávať, aby sa len «pôvodná Kathreiner» káva dostala, ktorú len v pôvodných balikoch a s ochrannou známkou «farára Kneipp» slobodno predávať.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich veľactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

DOPISY.

Kysucké Nové-Mesto.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Výkaz milodarov na pohorencov kysucko novomestských.

J. Uškert, dekan a jeho veriaci, Brodnó 30 korún; A. Szandtner, dekan v Duna-Szekeső 4 koruny; A. Vetzal veriaci v Rudnó 10 korún; J. Riszner, Nitra 10 korún; D. Kamerat a A. Diós po 2 koruny; A. Jenő a veriaci z Chleburec 50 korún 28 halierov; P. Fabián, Prešporok 6 korún; Samaritán Füss 1 korunu; A. Pick, dekan a veriaci z Beckova 12 korún 12 halierov; K. Imlauf a veriaci z Fačkova 29 korún; P. Uhrin, dekan a jeho veriaci zo Skaly 17 korún; M. Karkis z Budapešti 2 kor.; J. Pelcman, farár a veriaci 28 kor. 80 halierov; J. Mituch, Elefantovce 4 koruny; J. Hátrik, dekan a jeho veriaci 60 korún; P. J. Tomášek, rektor Redemptoristov z Červienky (Morava) 100 korún, D. Gyurcsánszky, dekan osobitne pre pohorencov v Povine 10 korún; B. T., Illava 10 korún; K. Vermesy a veriaci H.-Kočkóc 9 korún 76 halierov; J. Izvolt z Lukavy a K. H. z Kočkóc po 1 korune; M. Matusík z Felso-Sipék 10 korún, J. Bartaky, farár z V.-Uhrovca 20 korún; J. Bartoš, farár z Červ.-Kameňa 5 korún; G. Lesznyák z Levoče 10 kor.; P. Gyurinik, farár a jeho veriaci z Belej 8 kor.; Farníci čičmanskí 16 korún 70 halierov.

Mimo toho P. Tomášek, missionár všade obľúbený z Moravy nám poslal jednu kishu šiat a 100 kusov missionárskych modlitebných kníh; V. Szappanyos z Nitry, šaty; Spolok Svätého Vojtecha z Trnavy 205 modlitebných kníh.

Všetkým týmto dobrým dušiam za jejich dobročinnosť nech Otec Nebeský odplatí, ktorý najlepšie vie,

koľkým sirotám, koľkým biedným pohorencom oni spôsobili radosť zo svojou almužnou!

Približuje sa zimné počasie s dažďom. Zima a dažď vyháňa nešťastných pohorencov z dočasných svojich príbytkov s doskami pokrytých. Nočnú hodinu sú prinútení túlať sa z domu do domu a hľadať miesto, kde by na chvíľu odpočinok našli. Teraz len začíname cítiť hrozné následky veľkého požiaru! Ale preto máme silnú nádej, že nám Boh dá sily toto nešťastie znieť a že nám naši spolubratia nedajú zúfať.

Milodary i naďalej prosíme posielat alebo na moje meno, alebo na «farský úrad» s tým poznamenaním, či ten milodar na pohorencov, a či na vnútorné zariadenie kostola alebo zvony má byť obrátený.

Koloman Szmda, dekan-farár.

Z Novačan (Abaujtor. st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Posviacka kaplnky v Novačanoch v nedeľu 11-ho septembra, na meno Panny Márie v prítomnosti mnoho z cudzích obcí-farníkov požehnaná bola novovystavená kaplnka od dôstojného miestneho pána farára Jána Želinského. Pri posviacke kaplnky prítomní boli duchovní: vysokodôstojný pán Edmund Szekeres z radu kan. Pracm. kanonik a správca pántva Jásovského. Dôstojný p. Ján Kaprinay, farár poľovský. Dôst. p. Anton Fischer, farár myslavský. Dôst. p. Ján Hajtinger, farár šačanský. Dôst. pán Štefan Laczkó, kaplán osvieteného pántva zo Šemsi. Dôst. p. Ignác Oleár, farár paňovský.

Ráno o 8 hodine po skončení spievanej sv. Omše, ktorú miestny pán farár držal, slávnostný průvod (procesia) skvelýma asiantami tiahol v počte veľkého národa ku novej kaplnke.

Slávne obrady požehnaní kaplnky držal dôstojný pán Ján Želinsky, spievajú svätú Omšu s asiantami dôst. p. Antal Fischer. Ku požehnaní kaplnky primeranú a prenikavú reč (kázeň) držal dôst. pán Ján Hajtinger. Pri službách Božích s umeleckou hudbou cirkevnou prevadil a okrašľoval Štefan Jánošy, učiteľ zo Šemsi. Že kaplnka v úhrne 3200 korún kelčikami je postavená z dnuka vymalovaná s oltárom a s prekrásnou sochou lurdskej Panny Márie ozdobená, sú zásluhy horlivého pána farára Jána Želinského.

Novačanských ale farníkov oduševnenia horlivosť sama sa chváli. Za ich obetu voláme: Pán Boh im zaplať.

Matej Sziladi, učiteľ.

Veľké nešťastie zastihlo v Malom-Borovom (lipt. stol.) 8 rodín (46 duší), ktorých domy a hospodárske stavy so všetkým 23. júla zhoreli. V zamknutých domoch, ľudia k tomu po poli rozídení, nedalo sa ratovať nič. Otcovia týchto rodín sú sklári a riečičári. Prosím láskavých čitateľov o nejakú podporu pre tieto úbohé rodiny. Milodary v «Kresťane» budú uverejňované.

Velké-Borove o. p. Huttj, (lipt. st.) 1904. 9. septembra.

Štefan Hattyár, administrátor.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

J. V. v T. Vseličo sa dá uveriť, ale žeby dajaká mátoha dakoho shodila s veže na 35 metrov vysokej a že by ten shodený nielen bez úrazu ostal, ale hneď by bol vládal ísť na vežu zvoniť, to nikto neuverí, lebo dačo takého sa môže len snívať, ale nie v skutočnosti stať.

K. J. v P. Keď je potrebné zo všeobecného záujmu zalesniť daktorý pozemok, tak dostať sadenice aj zdarma, ale vtedy treba prosbu zadať do 15-ho decembra u patričného lesného inšpektorátu. Na druhé požiadavky odpovieme budúce.

Viacerým odberateľom do Ameriky. Častejšie dostávame prostredkovaním istých bánk peniaze z Ameriky a nevieme od koho a načo? List sa niekedy ztratí, z čoho potom sú hotové ponosy a rozličné zmätky, že povinnosť nezadosučiníme, alebo ich nevybavujeme. Prosíme teda také listy vždy rekomendovať, alebo doláre v liste odoslať. Najmilšie by nám však bolo, keď by ct. odberatelia poslali svoje predplatky cestou «Tatry Banky» v Tur. Sv. Martine. U nás jeden dolár platí len 4 kor. 70 halierov.

Vel. p. A. H. Kalendár «Posol Svätého Antona» bude hotový koncom budúceho mesiaca.

Lipničan. Podobne. Ráďte nám udať počet exemplárov.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštan»-a!

Láskaví čitatelia «Kreštan»-a!

Hrozným nešťastím navštívil Boh mojich farníkov. 16-ho augusta Kysucké Nové-Mesto — vynímajúc pár domov — na prach zhorelo. Túto katastrofu len ten si zná predstaviť, kto ju, alebo jej následky vlastnými očami videl. Škodu vyše milión zlatých cenia. Farský kostol i do nátra prehorel a prerútil sa tak, že nový sa musí od základu stavať. 320 domov i znútra zhorelo, pod seba pochovajúc 11 ľudí. 1500 ľudí si len život ochránilo a tie šaty, čo na sebe mali pri úteku pred ohňom, ktorý veľký vietor za krátky čas po celom meste rozniesol. Tieto úbohé duše teraz bez prístrešia a chleba ostanú, s nárekom chodia po rumoch alebo po poli, nikde neajdúc odpočinku a živnosti. Plakať musím, vidiac zpuščené mesto bez obyvateľov. Pred pár dňami ešte bohatí mešťania, teraz so slzami prichodia ku mne kúsok chleba pýtať pre svoje od hladu plačúce deti.

K Vám sa obraciam láskaví čitatelia «Kreštan»-a, ktorých sa ruka Pánova tak hrozne nedotkla, smilujte sa nad nami aspoň Vy spolubratia naši! Nemeškajte nám pomáhať s milodarmi! Vrucna modlitba povďačných duší

vyprosí pre Vás milosrdenstvo od milostivého Spasiteľa, však to s Ním budete činiť.

Milodary prosím posielat na «Farský úrad» do Kysucko Nového Mesta. *Koloman Szemida,*
dekan-farár.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštan», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižičky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.
2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.
3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.
4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.
5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 4 kor. 20 hal., viaz. vyt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spínkov 7 korún, kosteným križikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «*Posla božsk. Srdca Ježišovho*». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «*Posol božsk. Srdca Ježišovho*» Trnava, (Nagyszombat).

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Mapu bojišťa rusko-japonského dostať v kníhkupectve Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláši. Cena s poštou 70 halierov. — Tamtiež dostať veľmi podrobnú mapu v nemeckom vydaní za 2 koruny 20 halierov s poštou,

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, kníhkupeca a kníhtlačiarja v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dieťky zle vychovávajú. Knížočku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodeu Štefana Janovčik, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavenej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Oswald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Oswald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Veselá knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «Posol božského Srdca» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knížočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knížočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom.

Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostalí, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 10·25—10·75, peštianska K 10·60—10·20, belehradská K. 10·20—10·60, banátska (77 kilogramová) K. 10·20—10·65. — *Raž*: K. 7·45—7·70. — *Jačmeň* na krm K. 7·20—7·50. — *Ovos*: prvotriedny 7·15—7·45, druhotriedny 6·95—7·15. — *Kukurica*: K. 7·10—7·20. — *Repica*: K. 11·50—12·00. — *Prosó*: K. 5·30—5·40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	16·80	16·40	16·00	15·60	15·20	14·80	14·40
				č. 7	7½	8	
				K. 13·80	10·60	7·00	

Otruby: K. 6·20, hrubé K. 6·00.

Datelinové semä: lucerna K. 75·00 do 85·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 8·00—9·50, žlté K. 10·00—11·40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bób*: K. 10·75—11·00, tmavý K. 9·00—8·50, drobný K. 10·50—12·00, tarkavý K. ——. *Hrach*: K. 19·—13·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14·00—15·00. — *Konopné semä*: K. 9·00—10·00. — *Lanové semä*: prima K. 09·00—09·50. — *Rasca*: K. 28·00—29·00. — *Mak*: sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — *Ladník*: K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 80·00—81·00, kockový K. 80·50—83·00, kandis biely K. 83·00, žltý K. 79·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 44·50 ruský (***) K. 42·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 10·50—12·00, slavonský (1904) K. 00·00—00·00 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 11·00 do 11·25 srbské (80—85 kus.) K. 11·20—11·50.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 155·50 do 156·00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 58·00—59·00.

Sviňská masť: budapeštianska K. 70·00 do 71·50.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 53·50—54·00 za 50 klgr.

Rozmary a žarty.

Nezunuje sa.

— Človeče! či sa len nezunuješ cez celý deň, keď sa nikde nevídať?

— Ja sa veru nikdy neunujem, lebo keď sa najiem, hneď si ľahnem a oddychujem si, kým ma jesiť nevolajú.

*

Dobrý kupec.

Istý skupáň siel si kupovať kabát a takto si rozmýšľal: 20 korún pýta zaň, ale možno že ho spustí na 16 a iste ho dá za 12, hoc aj medzi bratmi je hoden 8 korún, nuž ja mu zaň teda sľubím štyri koruny.

*

Dobrý gazda.

— Ale čo sa máte dohadovať na tom, ktorý koľko dedil? Všetkoto máte každý menej, nie tak ako ja, ktorý som zdesaťnásobil to, čo mi po otcovi ostalo.

— A koľko ti ostalo?

— Tisíc korún dlžoby.

*

— Pán uječok, prečo si nekúpite nové koliečko?

— A na čo by si ho mal kúpiť?

— Mama povedala, že vám chýbi jedno koliečko.

Telegram! Sukne lodenové, polovlnené, rôznych a stálých barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20. 1 zl. 25 kr. vyrábá a dobírkou zasiela: **Adolf Jelínek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď vymením, aneb vezmu zpět a peníze vrátím; nespokojenost vyloučena! — Do 5 Kg. balíka se vejde 7 sukni! **Vzorky zdarma franco!**

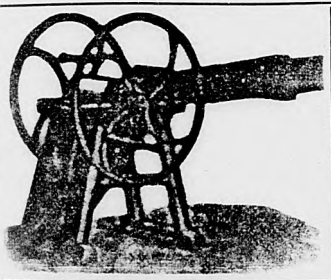
Páni hospodári! Netreba vám viačej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláťačky s oceľovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, brány. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mačkadlá** na syr, borievky a na hľynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamennenie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Opravená elektrická vačková lampa.

Po pritlačení jedným prstom vydáva jasné elektrické lúče. Úplne nebezpečná! Sila svetla je 2½ voltov. Sila svetla je úplne neodvislá od vetra a od počasia, snahu alebo dažďa. Cenzjednej úplne opatrenej vačkovej elektrickej lampy je 3 koruny, so zväčšujúcou čočkou 4 kor. Náhradná battery 1 kor.

POZOR: Ne-kupujte bezcenné napodobneniny, my dobre stojíme, zakiaľ by náhradná battery musela byť potrebná, za tri mesiace svetlo vydávajúce. Jediné hotové zariadenie. Rozposiela sa na dobierku cestou F. Schwartz, elektrický-rukodelný dom. Viedeň. IX/4. Sechschimmelgasse 23/G. prizemie.

Na 60-dňovú próbu

zašlem každému nové, Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir-hodinky, s peknou retiazkou a schránkou za 2 zl. 50 kr. poštovou dobierkou. Tri kusy 6 zl. 75 kr. šest kusov 12 zl. — Najprihodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S rojročnou písomnou zárukou.** V páde nezodpovedania, peniaze sa nazpät vráti. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a král. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Mariahilferstrasse 187/P.

Chráňme sa od padelateľov.

Pozor gazdovia!

Kto chce lacné a dobré benzinmotory kúpiť, silné od jedného až do dvadsať koňskej sili, pritom aj odebíra všetky motorové popravky, nech sa hlási u Jozef Martinovicsa mašinist, Maniga, Nyitramegye.

Jozef Neškudla

cis. a kr. dvorný fabrikant v Olomúci (Morava).

Odporúča vo svojej vlastnej fabrike zhotovené, viacerými biskupskými vrchnosťami najvrúcnejšie odporúčané

zariadenia a kostolné náčinie,

ako: 1 Kazula z dobrého hodvabného šofu a k tomu potrebné 25—800 K. — 1 Pluvial a ku tomu potrebné 50—800 K. — 2 Dalmatikáty a ku tomu potrebné 50—800 K. — Baldachin a ku tomu potrebné 100—1000 K. — Kostolné zástavy so zrdkou 40—400 K. — Kalichy zo striebra, pozlattené 120—500 K. Monštrancie úplne zo striebra, pozlattené 450—2000 K. — Kalichy a monštrancie z polovice strieborne za pol ceny. — Kalichy v ohni zlatené 25—35 K. — Najlacnejší zadovazujúci prameň v celom Rakúsko-Uhorsku. — Pre chudobné kostoly 10%o-vá zrážka. **Cenník zdarma!** Hotové zariadenia pre výber zašlu sa bezplatne, keďže sa približná cena označí.

Oznamy prijíma

administracia

„Krest'an“

Budapešť, Szentkirályi-utca 28/a. číslo.

ASTMA pľúcový katár krvácanie pľúc, pľúcová nemoc a žalúdočných nemocíach

trpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dýchajúcich listov je tu len málo, ktoré sú bez všetkého pomerovania na jav donesené, pretože je to presvedčené, že trpiace obecnosť je vstave samo súdiť podľa tu prednesených správ. Výťah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďake znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známosti rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehlým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčas hladali, s týmto opišeme v najviac pádoch pridané

Predznaky: Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vypľúvanie šľajmu. — Klania v prscho a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie spre-vádza. — Pluvanie krvi, často neporiadne účinkovanie srdca spojené s veľkou bojzivosťou, nespanlivosť, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaobranie, či sa nohy studené a udanie úplnej adresy:

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 77d.

25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpálenosti som vodu pil. Veľký kašeľ som mal, a keď som stúpil, ľahko som vedel dýchať. Po jednom roku som ztratil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu túto zptáky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jaseňi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktor mi len ulavnil ťažkosti moje, ustavičný kašeľ natoľko ma sosabil, že som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých boľastí som len sedieť mohol, v poslednom a toto obyčajne 4—5 dní trvalo, odpočinku so m nikdy nemal. Doktor mi povedal, že mojej nemoci není pomoc len ulávenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a chudý som, lež aj život som zunoval, čítal som o liečiacom ústave «Spiro spero», ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od tohto času veľmi friško som sa liečil a aj postel som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustil musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoci aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vďaku oďať za mne danú radu a lieky a hotový som ústav «Spiro spero» aj bárkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpi.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austrlia), Duckertstr. 17.

Astma pľúcový katár.

Dľa najlepšieho mojego vedomia dávam na javo pochádzania a liečenia mojej nemoci. Bez všetkých predznakov, jedno ráno som zbadal v hrdle chrchľajúce a pískajúce hlasy. Proboval som vykašťať, ale bolo darobné a pritom ma aj zadušalo, záduch väčšej a väčšej miere nastával, pri najmenšom násilení som sa strašne potil, čo veľmi zlé následky malo. Kašľanie ma tak strašne napádalo, že som nie zrietka bez seba ostal.

Samo sebou sa rozumie, že v takomto položení som ani pracovať ani ležať nemohol, bol som prinútení celý deň a noc sediaci stráviť.

Pri najmenšom pohnutí ma strašne zadušalo. Bol by som rád býval, keby čím skôr koniec bolo somnou. Bol som napolutovania. Hľadal som pomoc v časopisoch, kde som aj našiel takzvaní **astmový prach**, ktorí mi aspoň poľachčil, ale o vykurovanie ani reči nebolo. Asi za dva roky som upotrebil za 70 mariek.

V tom čase mi odporučali liečujúci ústav „Spiro Spero“ a som sa odhodlal že ešte aj toto oprobujem. Už po prvých nariadeniach čo som obdržal, povzbudilo vo mne smelosť a úfania. A toto poslednie liečenie bolo najlepšie. Všetké nariadenia som usilovne z energiou previedol, a musím povedať že po Bohu len im ďakovať môžem za moje uzdravenie. Usilovať sa budem pri každej príležitosti jejich liečenie odporúčať. Zostávam s úplnou úctou a vďakou

Franc Xaver Wagner, Haunstetten (Bávorsko).

Za opravdivosť rukopisu Haunstetten (Bávorsko).

(P.)

E. Hüber, mešťanosta.

Pľúcny katár.

Pred dvoma rokmy som ochorela na pľúcnu nemoc. Prv nežli by som bola lekársku pomoc hľadala, som za čas odľahovala. Všeikaké

lieky som užívala, ale bez všetkého výsledku a takto som sa celkom uspokojila s mojou nemocou a trpela som do februára tohoto roku až som z nenazdania čítala o liečiacom ústave „Spiro spero“ a som sa listovne obrátila na ústav tento, odkiaľ som o tri dni dostala liečujúce nariadenia. Dľa nariadenia som sa hneď začala opatrovať a o pár týždňov som už o poľachčenie so dňa na deň vo väčšom stupni cítila. Moje úplné vyliečenie môžem ďakovať jedine liečujúcemu ústavu „Spiro spero“. Tento ústav môžem každému trpiacemu odporúčať, pričom sa aj liečujúce výdavky veľmi ľavne

Emma Kratzer, strojnícova žena.

Ingolstadt, Münzbergstrasse 7.

Pľúcna nemoc, krvácanie pľúc.

Skrz presilenie v robote som ochorel v roku 1899. na pľúcnu nemoc, s ktorej som sa vyliečil na čas zakiaľ som lekársku pomoc upotrebil.

Nevedel som, že takáto vnútornajšia nemoc potrebuje neprestajnú opateru. V roku 1901. som znovu dostal pľúcny katár, pričom ma mnoho rázy krv zaliala a tak som oslábol, že som bol prinútení do postele ľahnúť. Príčina mojej nemoci bola zas presilenie v robote a mrcha povetrie atď.

Až som sa v novinách dočítal o liečujúcom ústave „Spiro spero“ Niederlössnitz pri Drezde, a dľa zadržania udaných nariadeniach sa mi podarilo moju nemoc celkom odstrániť a úfam, že sa mi ani viac nenavrátia, opakujúcu moju vďaku zostávam s úctou

Ján Buxbaum.

Haselbach pri Stockerau Dol.-Austria.

Za opravdivosť ručí obecné predstavenstvo.

Kronberger, obecný predstavený.

Žalúdočvá a črevová choroba.

Pre tento záračný výsledok som povďačný ústavu «Spiro spero», ktorý mňa vyliečil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil trpnutia, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac ráz som závrat mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel ces'o a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania donieslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosiahnul. Vtedy ma upozornili v časopisoch zjavenom «Spiro spero», a ja som sa aj rýchle odhodlal jeho liečeniu, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebení liečenia tak, že sa mi primavrátila chuť do jedenia, a stolicu som mal vždy a vždy riadnejšiu, spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedla a o 4 mesiace som bol úplne zdravi. Toto môžem podakovať len ústavu «Spiro spero» že v 70 ročnom mojom veku od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil. Istý výsledok a ľavne liečenie bár komu — kto v takejto nemoci — trpi vrece odporúčať ústavu

s úctou Terezia Horn, Wien 16 Stillfriedplatz 5.

Úpravy liečenia listovne bez všetkého príkazu je možné. Listy prosíme výlučne v nemeckej reči písať.